Otázka: Ústavní právo

Předmět: Právo, Společenské vědy

Přidal(a): johny

ÚSTAVNÍ PRÁVO

- = soubor právních norem upravující všechny právní vztahy ve státě, zejména základní práva a svobody občanů, uspořádání státu a rozdělení státní moci a její výkon

PRÁVNÍ ÚPRAVA = Ústava ČR a ústavní zákony

ÚSTAVY

- **Rigidní (tuhé)** = pro její přijímání je stanoven zvláštní postup, pro přijetí nestačí nadpoloviční většina a je za potřeba i přítomnost většiny poslanců
- **Flexibilní** = zvláštní postup se nevyžaduje

ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY

- **schválena parlamentem dne 16.12. 1992**
- **vyhlášena ve Sbírce zákonů pod č. 1/1993 Sb., účinnosti nabyla 1.1. 1993**
- rigidní, součástí je i Listina základních práv a svobod
- = hlavní pramen ústavního práva

- změna nebo doplnění jen ústavním zákonem
- o soulad s ústavou a ostatními zákony předpisy dbá ústavní soud

Ústavní pořádek v ČR = Ústava ČR, Listina zák. práv a svobod, ústavní zákony

+ ústavní zákony Československé republiky, Federálního shromáždění federální Československé socialistické republiky a české národní rady.

Ústava je uvozena

- Preambulí (úvodní prohlášení), obsah = 8 hlav = 113 článků
- **Preambule** = prohlášení o věrnosti občanů Čech, Moravy a Slezska tradicím dávné státnosti zemí České koruny

Základní ustanovení v ústavě

- Česká republika = svrchovaný, jednotný a demokratický stát
- Moc zákonodárná, výkonná a soudní + připouští se možnost referenda, musí to být v souladu s ústavním zákonem
- Každý člověk může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá
- Nikdo nesmí být zbaven bez své vůle státního občanství
- Území české republiky tvoří nedílný celek, státní hranice se mohou měnit je úst.zák
- m. Praha
- Státní symboly
- Území ČR se člení na kraje a obce, které vykonávají přenesenou nebo samostatnou působnost, včele stojí volené zastupitelstvo, které je voleno na dobu 4 let

MOC ZÁKONODÁRNÁ = demokratická moc ve státě

PARLAMENT ČR

2 komory – poslanecká sněmovna + senát

POSLANECKÁ SNĚMOVNA

- **200 poslanců, voleni na 4 roky**
  - **voleni systémem poměrného zastoupení** = voliči odevzdávají hlasy pro politické strany (nikoliv pro kandidáty), poměrem získaných hlasů se určuje počet mandátů pro každou politickou stranu, zákonná hranice 5%
- **Aktivní volební právo** = právo volit, 18+, občan ČR, způsobilost k právům a povinnostem
- **Pasivní volební právo** = být zvolen, 21+, občan ČR, způsobilost k právům a povinnostem, složení slibu věrnosti ČR
- **Poslanecká sněmovna může být rozpuštěna prezidentem ČR**

SENÁT ČR

- **81 senátorů, voleni na 6 let**
- volby do senátu se konají každé 2 roky
  - **voleni systémem většinovým** = voliči volí jednotlivé kandidáty, zvolen je kandidát, který v příslušném obvodu získal nejvíce hlasů
- **Senátor** = kandidát, který obdržel nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů
  - v případě že je žádný kandidát nezískal, koná se druhé kolo voleb šestý den po ukončení hlasování a utkají se dva kandidáti, kteří byli na prvních dvou místech – vítěz je pak ten, který získá více hlasů
- **Aktivní volební právo** = volit, 18+, občan ČR, způsobilost k právům a povinnostem
- **Pasivní právo** = právo být volen, 40+, občan ČR, způsobilost k právům a povinnostem, složení slibu věrnosti ČR
- **Nemůže být rozpuštěn** – pokud by bylo nutné přijmout zákonné opatření zastupuje PS, na návrh vlády, PS opatření schválí na prvním zasedáním

- Zasedání obou komor jsou stálá, mohou být přerušována usnesením. Schůze PS a S jsou veřejnosti přístupné, pokud nestanoví zákon jinak (projednávání státního tajemství

v oblasti hospodářství, ekonomiky…)

POSLANECKÁ IMUNITA

- Poslanci + senátoři vykonávají svůj mandát osobně, v souladu se svým slibem
- nejsou povinni respektovat rozhodnutí své strany, rozhodují se sami
- **imunita** = nemohou být trestně stíháni, pokud k tomu nedá souhlas ta komora Parlamentu, jejíž jsou členy
- **interpelace** = právo klást otázky, povinnost odpovědět do 30 dnů

LEGISLATIVNÍ PROCES

- **Iniciativa** = hlavním úkolem Parlamentu jako nejvyššího zákonodárného orgánu je projednávání a přijímání zákonů = legislativní činnost
    - oprávněni poslanci, skupiny poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávního celku – kraj
    - **návrh podává PS => předložení vládě => vyjádření, pokud schválí postoupí Senátu ten návrh schválí, zamítne nebo se jím nezabývá, zamítne-li návrh zákona, vrátí jej PS se svými pozměňovacími návrhy => PS hlasuje o návrhu zákona znovu a jest-li že ho schválí nadpoloviční většina je přijat => přijatý návrh je předložený prezidentu republiky => schválí nebo vrátí přijatý zákon do 15 dnů ode de dne, kdy mu byl podstoupen => PS hlasuje znovu – nadpoloviční většina = zákon přijat**
- Prezident nemá právo vracet ústavní zákony
- zákon podepíše prezident republiky, předseda vlády a předseda PS. Nabývá platnosti v den, kdy je uveřejněn ve Sbírce zákonů ČR.
- **stejný legislativní postup platí i při schvalování mezinárodních smluv!**

Hlasování v parlamentu

- Hlasování probíhá pokud je přítomna alespoň 1/3 poslanců
- K přijetí je potřeba souhlas nadpoloviční většiny
- U ústavních zákonů a přijetí mezinárodních smluv je potřeba přítomnost většiny

MOC VÝKONNÁ

- Prezident republiky + vláda + státní zastupitelství

PREZIDENT ČR

- hlava státu, ze své funkce není nikomu odpovědný
- nesmí být zadržen, stíhám pro přestupek nebo trestný čin
    - pouze na základě žaloby Senátu stíhán před Ústavním soudem pro velezradu = jediný trest je zbavení funkce prezidenta a způsobilost ji znovu nabýt
- může se svého úřadu vzdát, nemůže být odvolán
- pokud se úřad prezidenta uvolní smrtí, odevzdáním úřadu nebo se PS a S usnese, že nemůže z vážních důvodů vykonávat funkci (zejména pro nemoc), funkce se rozdělí mezi předsedu vlády a PS(předsedovi S je-li v té době rozpuštěna PS)
    - rozdělení pravomocí vymezuje Ústava

PRAVOMOCI

- zastupuje stát navenek, jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády
- svolává zasedání PS, rozpouští PS
- sjednává mezinárodní vlády, pokud jednání nepodstoupí PS
- vrchní velitel ozbrojených sil, jmenuje a povyšuje generály
- jmenuje: soudce, nejvyšší představitele Bankovní rady České národní banky a Nejvyššího kontrolního úřadu, pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí ČR, přijímá vedoucí zahraničních zastupitelských misí
- právo účastnit se zasedání PS a S, kdykoliv požádá musí mu být uděleno slovo
- uděluje amnestii a abolici (zrušení trest. stíhání)

VOLBA PREZIDENTA

- právo být volen, 40+, občan ČR, způsobilost k právům a povinnostem, složení slibu věrnosti ČR
- návrh na zvolení deseti senátorů nebo dvaceti poslanců, navržen někým – podpora veřejnosti 50.000 platných hlasů
- **přímý volební systém – absolutně většinový**
    - kolo všichni, pokud není nadpoloviční většina = 2. kolo dva kandidáti s největším počtem hlasů pokud ani tehdy není nadpoloviční většina = losování

VLÁDA

- Předseda + místopředseda + ministři
    - **jsou jmenováni do funkce prezidentem, skládají Ústavou předepsaný slib**
- **vrcholný kolektivní orgán moci výkonné**
- **řídí a kontroluje státní administrativní aparát**
- za své činy odpovědná PS, ta ji může odhlasovat nedůvěru = vláda podá demisi prezidentu

MINISTŘI

- řídí jednotlivá odvětví a starají se o svůj resort
- stojí v čele ministerstev, které jsou zřízena zákonem
- vydávají vyhlášky, platnost = uveřejnění ve Sbírce zákonů

STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ

- zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení

MOC SOUDNÍ

- moc nezávislá, soudy nejsou nikomu odpovědné ze své činnosti
- při poskytování ochrany právům občanům a dalším subjektům v občanskoprávním řízení

SOUDCE Z POVOLÁNÍ

- nemůže být zároveň poslancem nebo senátorem, aby byla zaručena nezávislost soudcovské funkce
- bezúhonná osoba starší 30 let, ukončené vysokoškolské právnické vzdělání, praxe justičního čekatele a složil odbornou justiční zkoušku
- jmenován prezidentem republiky na dobu neurčitou
- při rozhodnutí omezen pouze zákonem

SOUSTAVA SOUDŮ

- Ústavní soud České republiky – zvláštní postavení, nezávislý orgán ochrany ústavy
- Nejvyšší soud
- Nejvyšší správní soud
- Vrchní soudy
- Krajské soudy
- Okresní soudy